

**„Projekt przestrzennego zagospodarowania terenu przy ul. Powązkowskiej 59
przeznaczonego pod budowę infrastruktury sportowo – rekreacyjnej”**

Wykonanie zadania w latach 2007 – 2013

Teren przy ulicy Powązkowskiej 59 zlokalizowany jest na obszarze związanym z Fortem P – Parysów, zwanym obecnie Fortem Bema. Przez wiele lat teren ten należał do kompleksu obiektów wojskowych. Po II wojnie światowej użytkowany był przez wojsko głównie do funkcji magazynowych, gospodarczych i produkcyjnych (jednostka wojskowa, zakłady WZL) oraz przez Centralny Wojskowy Klub Sportowy „Legia”. W chwili obecnej większość terenu wraz z samym Fortem Bemą należy do miasta stołecznego Warszawy. Projekt przestrzennego zagospodarowania terenu ma na celu określenie możliwości inwestycyjnych w zakresie rewitalizacji byłych terenów wojskowych i produkcyjnych. Planowaną funkcją podstawową dla przedmiotowego terenu jest infrastruktura sportowo – rekreacyjna.

Zarys historii użytkowania przedmiotowego terenu

Twierdza Warszawa

Fort Bema (P-Parysów) został zrealizowany w wewnętrznym pierścieniu fortyfikacji Twierdzy Warszawa (XIX wiek), będącej w chwili obecnej zabytkiem inżynierii wojskowej. Zespół fortyfikacji Twierdzy Warszawa rozpoczął od budowy Cytadeli Warszawskiej (w latach 1832-34). W latach 1847-65 otoczono ją sześcioma fortami. W 1883 roku przystąpiono do budowy dużej twierdzy pierścieniowej, realizując najpierw zewnętrzny pierścień fortów wokół miasta (Fort A oraz numerowane od I do XIV). Budowę wewnętrznego pierścienia, na lewym brzegu Wisły, rozpoczęto w 1886 roku. Wewnętrzny pierścień fortów wzmocniono punktami oporu oraz ciągłymi wałami międzyfortecznymi. Od 1892 roku nastąpiła generalna przebudowa zewnętrznego pierścienia lewobrzeżnych fortów i trwała do końca XIX wieku. W 1909 roku rosyjskie dowództwo podjęło decyzję o likwidacji fortów. W 1913 roku wysadzono urządzenia obronne (kaponiery, poterny etc.). W 1915 roku wojska rosyjskie opuściły Warszawę, co sprawiło że wybudowana wielkim kosztem twierdza nie była wykorzystana. Wojska niemieckie, które wkroczyły do Warszawy 15 sierpnia 1915 wykorzystywały koszary, magazyny i inne obiekty twierdzy, w znikomym stopniu interesując się samymi fortami. Ponadto w kwietniu 1916 roku okupant wyraził zgodę na powiększenie obszaru Warszawy, co spowodowało rozwój miasta i ostatecznie zakończyło etap miasta – twierdzy.

W okresie międzywojennym tereny fortów stanowiły własność skarbu państwa, reprezentowanego przez Magistrat. Zachowane forty w części przejęło przedsiębiorstwo hodowlano – warzywne „Agril”, w części wojsko. W czasie II wojny światowej umocnienia stanowiły oparcie i punkty obrony żołnierzy września – obrona opierała się głównie na wewnętrznym pierścieniu fortyfikacji.

Po II wojnie światowej fortyfikacje Twierdzy Warszawa przeważnie zagospodarowało wojsko. W miarę upływu czasu fortyfikacje zostają przekazane lub sprzedane innym właścicielom. Do dzisiaj spośród 56 zrealizowanych dzieł fortecznych zachowały się 33 w różnym stanie, w tym 5 szczątkowo.

Stan istniejący terenów należących do zakresu opracowania

Istniejące elementy zagospodarowania terenu są w złym stanie technicznym w dużej mierze nadające się do demontażu, wyburzenia lub częściowo do modernizacji. Części terenów objętych opracowaniem znajdują się pod częściową lub całkowitą ochroną konserwatorską. Dotyczy to terenu całego fortu oraz terenów tworzących otulinę wokół fortu. Istniejące zagospodarowanie terenu jest wynikiem wykorzystywania i eksploatacji wspomnianego obszaru w ubiegłych latach przez jednostki związane z wojskiem.